

ביצה פרק ראשון ביצה

יב.

עין משפט
נר מצוה

צב א ב מיי פ"א מהל'
י"ט הל' ד ופיה
הלכה ר' סמך לאון עה
טו"ש"ע א"ח ס' תיקח
ספיק פ':
צד ג מיי פ"א מהל'
עירובין הלכה ד
סמך לאון עה טו"ש"ע א"ח
ס' תיקח ספיק פ':

רבינו הגאון

[מתוך] בית שמואל
אומרים אין מוציאין
לא את הקטן כו'.
לקטין לולב למצותו
וקטן למולו וספר תורה
לקרות בו. ובית הלל
מתירין להוציא אפילו
לרשות הרבים. ומשום
הכי אמרינן בגמרא הא
דחייב השוחט עולת דבבה
ביו"ט לוקה, ואע"פ
שעושה מצוה, ב"ש
היא ולא ב"ה, דשמעין
להו לבי"ה דאמרי מתוך
שהותרה הוצאה לצורך,
שנאמר אך אשר יאכל
וגו', הותרה נמי הוצאת
לולב וס'ת שאין לצורך
אכילה, הכא נמי כיון
שהותרה השחיטה לצורך
אכילה הותרה נמי שלא
לצורך, אלא מתני' מני
ב"ש היא. ודחינן להאי
סברא ממאי דבבאי טעמא
פליגי ב"ש וכו', דלמא
בעירוב והוצאה פליגי,
ב"ש [סברין] יו"ט דבררים
שאין לצורך אוכל נפש
כשבת, מה שבת אין
מוציאין מרשות לרשות
אלא ע"י עירוב, כך
ביו"ט, ומה שבת איקס
מוציאין בה [לר"ה]
כך (שבח) [י"ט] אין
מוציאין. ובי"ה סברי אין
עירוב והוצאה ליו"ט, דכי
כתיב ולא תוציא משא
מבתיכם, ביום השבת הוא
דכתיב, ולפיכך הוצאה
ביו"ט שרי, אבל לשחיטה
שלא צריך אפילו ב"ה
אשרי. והיו רב ויטף
אי הכי שאין הוצאה
אסורה ביו"ט לדברי ב"ה,
אם יוציא אבנים להרי"ז
פטור הוא, אלא מדלא
תינון דפליגי באבנים,
אלא דבררים שיש בהן
צד מצוה, ש"ש במתוך
שהותרה לצורך אכילה
אכילה [פליגי]. וכן נמו
מדחייבין לר' יוחנן דאמר
לתנא דהוה תני קמיה,
המבשל גיד הנשה בחלב
[ביו"ט] ואכלו לוקה ה',
לוקה מבשל אוכל גיד
ומשום משהו בחלב גיד,
שיבשל ביו"ט דבר
שיאנו בר אכילה, וה"ה
למבשל בשר בחלב
כו', ואיל"ר יוחנן
לתנא בעבעה ובישול
אינה משנה, כלומר
אינו חייב בהן אילבא
דב"ה המתוך שהותרה
הבערה לצורך כו'.

השוחט עולת נדבה ביום טוב לוקה וכו'. וה"ה דמנאי למימר
ר"ע היא (ט) דלית ליה מתוך אלא ינחל ליה לנמקט צ"ש
דסביחא לכו הכי צהדיח טפי ומימה הואיל ומוקמינן לה חליצה דצ"ש
אם כן לימא שוחט עולת חובה צ"ש לוקה" דהא צ"ש אית לכו לקמן
(דף י"ט). על עולת רחיה ללוקה

לדרשין ומתוס' חגיגה אין עולת
רחיה לא וי"ל משום דיוקא נקטיה
דאי הוה נקט עולת חובה הוה
אמינא עולת חובה מחייבי
אבל שלמי חובה כיוצא בו פטור
הואיל והס חובה וגם יש צהן לזוך
האדם אבל שלמי נדבה חייב והואיל
היה יכול להקרינן ומחר והשחט
דנקט עולת נדבה אשמעינן צדוהא
דלוקה עולת נדבה חייב דכולה כליל
אבל שלמי נדבה פטור אע"ג שאינו
חייב צהן והיה יכול להמנין עד למחר
הואיל ויש צהן לזוך הדיעט וא"ת
והא אפילו צ"ה מודו דלוקה דסביחא
לכו לקמן (סס) דנדרים ונדבות אין
קרינן צ"ש ואמאי מוקים לה חליצה
דצ"ש וי"ל דמתיבא אית ליה דנדרים
ונדבות אין קרינן צ"ש מלכס ולא
לגזוה וא"כ הוה לאו הנא מכלל עשה
דאין לוקין עליו וא"ת כיון דאהדריה
אהדריה לאסורא קמא דהא אמרי' (ט)
גזי גזוז פסולי המוקדשין דלוקה אע"ג
דלא ידעינן אסור גזוה רק מדמתיב
(דברים יב) ונצח אלא דהיינו לאו
הנא מכלל עשה דאין לוקין אלא ש"מ
כיון דאהדריה אהדריה לאסורא קמא
כלומר ללאו שהיה צו קודם שנפסל
וגם גזי נדרים ונדבות נימא הכי
דאהדריה לאסורא קמא ולוקה וי"ל
דשאני גזוה שלא הותרה בפסולי
המוקדשין כלל צהדיח וא"כ הואיל
ואשמתם קמא צהו לאסורא מוקמינן
ליה באיסורא קמא אבל הכא גזי יו"ט

דאזכר נפש הותר דמתיב לכו צ"ש נדרים
ונדבות מתוך שהותרה וכו' וא"כ אשכחנא דהותרו צהדיח וכיון
דאשכחנא דהותרו צהדיח לא אמרי' אהדרי' לאסור' קמא אלא למאי
דהדריה אהדריה ולמאי דלא אהדריה לא אהדריה וקאי דלוקה צהדיח:
דלמא בעירוב והוצאה קמפ"גי. פי' רש"י ערובי חלכות וקשה
מאי צריך עירובי חלכות גזי יו"ט הא צללו הכי מותר
לטלטל מתוך לחצר לצורך לבי"ה להרי"ז חייב עירוב דגרסינן ערוב
הואיל צלל גזי יו"ט. והכי פירושו אם אסור הוצאה מערב צו צהן שאר
מלאכות אע"ג שהיא מלאכה גרועה ואם שייכה אסור הוצאה אם לא
קמפלגי ומיזה יש לישב דגרסינן שפיר ערוב והוצאה דלריך ערוב
שיכול להוציא דברים שאין לצורך יו"ט כלל (ט) ואין ערוב והוצאה
ליו"ט דשאני הוצאה דגרועה היא מכל שאר מלאכות ויש ספרים
דגר' קרא דירמיה ולא תוציא משא מבתיכם ביום השבת ויש צבנת
אין ציו"ט לא דממעט לה צהדיח מטעם דהוצאה גרועה היא):

והכי פירושו אלא מעתה דצ"ה לית לכו אסור הוצאה לפלגו בטלטול
אבנים ולשמעינן רבותא דלית לכו צהן אסור הוצאה דהא לא נאסר דבר טלטול אפי' דבר שמלאכתו לאסור וגם אינו צורך יו"ט
כלל אלא גזרה שמה יוציא כדאיתא צהדיח פרק כל הכלים (שבת דף קמ"ד): ואפי' דבר שהוא צורך יו"ט כגון כלי הנריך לו היה ראוי לאסור
גזירה שמה יוציא אלא שאין גזרין גזירה על הצבור אלא"כ רוב הצבור יוכלין לעמוד צה ומדלא קמפלגי באבנים שמע מינה צהוצאה
וכו' דצ"ה סברי מתוך וא"ת כיון דצ"ה אית לכו מתוך אמאי אין מתיירין אפי' טלטול אבנים וכו' דבר אפילו אינו צורך יום טוב ויש לומר
דדאי אין ה"ג דמדאורייתא הואיל והותרה הותרה לגמרי אלא רבנן גזרו על דבר שאינו צורך יו"ט דכיון דעיקר הוצאה נאסרה יש לאסור
דבר שאין לצורך יום טוב כלל ע"כ פי' רש"י ולא רצה לגרום כמו שיש בספרים אלא מעתה הוציא אבנים לצ"ה ה"ג דלא מחייב
מלקות דל"כ הוה מוקינן לפי' זה הוציא אבנים לצ"ה דחייב ורש"י קים ליה דצ"ה סביחא לכו הואיל והותרה הותרה לגמרי אלא רבנן
הוה דגזרו דבר שאינו צורך יו"ט כלל וקשה חדא דלמרי' בפסחים (דף ק"מ) האופה מיו"ט לחול לוקה ולא אמרינן מתוך וכו' ואפילו לרבה
דלא לקי היינו מטעם הואיל ואי אמרינן ליה אורחים אבל מטעם מתוך לא קאמר ועוד דמוקא גירסת הספרים לכן נראה לפי' דגרסי' בגירסת
הספרים אלא מעתה הוציא אבנים לצ"ה ה"ג דלא מחייב פי' מדאורייתא מלקות וכו"ת ה"ג א"כ לפלגו באבנים אלא ודאי מדלא קמפלגי
וכו' דוקא צהוצאה שיש צה צורך יו"ט קת אמרינן מתוך שהותרה לצורך יו"ט דכל אוכל נפש מותר הותרה נמי שלא לצורך אוכל נפש
הואיל ואיכא צורך מקצת (ט) שיש צורך יו"ט אבל שלא לצורך יו"ט כלל ודאי דאסור מן המורה כגון אופה מיו"ט לחול ומנוצא אבנים דליכא
לא צורך נפש ולא שמחת יו"ט חייב מדאורייתא וכי פליגי צ"ש וצ"ה דבדרים שאין לצורך אוכל נפש ואיכא צהן צורך יו"ט קת כגון קטן
למולו דהמנוצא נקראת צורך יום טוב ולולב ללאת צו וס"ת לקרות צו וכן פי' רבינו חננאל אבל (ט) ליתא פירושן דלאו דוקא קטן למולו דה"ה שלא
למולו דשרי גם (ט) טיול דהא אשכחן נמי דמשחקין צדקור שקורין פלוט"א צלע"ז ציו"ט צהרי"ר אע"ג דליכא אלא טיול וא"ת השוחט
עולה מה צורך יש לו צה יש לומר דהכא נמי איכא שמחת יו"ט שלא היא שלמתן מלא ושלמתן רבך ריקן כדמוכח לקמן (דף ק"ב):
הכא

מר סבר. בית שמאי: ומר סבר. בית הלל. והנך ממתינא לא אפלוג
אלא מר אשמעינן חדא ומר אשמעינן חדא ולא פליגי. מתניתא קמיתא
הכי קאמר צמה דברים אמורים צשים להן לוי צבאנע אבל אין להס
ציר כל עיקר דברי הכל מותר ותנא צבחה ה"ק צמה דברים אמורים
דנחלקו צשאין להס ציר מן הד הצל
צשים להס ציר מן הד דברי הכל
אסור: מתני' לא אה הקטן. כל
מילי דלאו צורך אכילה: גב' עולה
נדבה. דאילו עולת חובה היום רחמנא
שריא אבל זו יש להקריבה לאחר יום
טוב: לוקה. משום (ט) (לא מעשה כל
מלאכה) (שמות ט): לזוך. אך אשר
יחל לכל נפש: צערו והוצאה. אם
נאסרה הוצאה ציו"ט ונתקנו הלכות
ערובי חלכות ליו"ט אם לאו: ואין
ערוב והוצאה כו'. ואע"ג דעיקר
הוצאה מועצירו קול צמחתי' נפקא לן
(שבת דף ק"א): צה ירמיה ופירש שלא
נאסרה אלא צבנת משום הכי קא שרו
אבל שמיטה שהיא אב מלאכה וכלל
לא מעשה כל מלאכה"ה היא אימא לך
אפילו לצ"ה אם הותרה לצורך לא
הותרה שלא לצורך והך ממתינן אפי'
צ"ה: מסקינן לה רב יוסף. אך
אמקפתא דרבה: אלא מעשה.
דצבירא לכו לצ"ה אין איסור הוצאה
ליו"ט: ליפלגו באבנים. אי אין איסור
הוצאה אין איסור טלטול שלא נאסר
טלטול אלא משום הוצאה. ומה שלא
גזרו על כל טלטולים אפילו על
אזכלים וכלים משום דאין גזרין גזרה
על הצבור אלא"כ רוב צבור יוכלין
לעמוד צה"ה: אלא מדלא אפלוג
באבנים ש"מ. דלכולי עלמא יש
הוצאה ליו"ט אלא צמנ המורה הותרה
לצורך וצ"ה אית לכו כיון דהותרה
לצורך הותרה מן המורה לגמרי אלא
רבנן גזרו צמניד דהו טרחה דלא

צריך כגון אבנים אבל צקטן וספר תורה דלריכין לכו ציו"ט לא
גזרו וצית שמאי לית לכו מיגו ומידי לצורך אכילה שהמורה הותרה
הותר ושאינו צורך אכילה באיסורו עומד מן המורה: ואף ר' יוחנן סבר
נמסוך גרסינן: פליגי צ"ש וצ"ה ודכולי עלמא יש איסור
הוצאה ליו"ט מועצירו קול צמחתי' דישנה צבאר מלאכות וירמיה
היה מזהירן על הצבנת שהן חמורין והלואי ישמעו: לוקה
משום מצשל גזי. שהצבול אב מלאכה הוא וצבול גזי דבר האסור
ואינו ראוי לאכילה ועומד באיסור לא מעשה כל מלאכה דלא הותר
אלא לצורך: ולוקה משום מצשל צה צהנצ. לאו משום יום טוב
דמלקות דצבול יו"ט הא תנא ליה אלא אפילו הוא חול לוקה
משום מצשל צה צהנצ דמתיב לא צבשל גזי צהנצ שלם פעמיים (ט)
אחד לאיסור אכילה ואחד לאיסור הנאה ואחד לאיסור צבול (ט):
משום

ה"ג רש"י אלא מעתה לפלגו באבנים ומדלא מופלגי באבנים ש"מ וכו'. והכי פירושו אלא מעתה דצ"ה לית לכו אסור הוצאה לפלגו בטלטול
אבנים ולשמעינן רבותא דלית לכו צהן אסור הוצאה דהא לא נאסר דבר טלטול אפי' דבר שמלאכתו לאסור וגם אינו צורך יו"ט
כלל אלא גזרה שמה יוציא כדאיתא צהדיח פרק כל הכלים (שבת דף קמ"ד): ואפי' דבר שהוא צורך יו"ט כגון כלי הנריך לו היה ראוי לאסור
גזירה שמה יוציא אלא שאין גזרין גזירה על הצבור אלא"כ רוב הצבור יוכלין לעמוד צה ומדלא קמפלגי באבנים שמע מינה צהוצאה
וכו' דצ"ה סברי מתוך וא"ת כיון דצ"ה אית לכו מתוך אמאי אין מתיירין אפי' טלטול אבנים וכו' דבר אפילו אינו צורך יום טוב ויש לומר
דדאי אין ה"ג דמדאורייתא הואיל והותרה הותרה לגמרי אלא רבנן גזרו על דבר שאינו צורך יו"ט דכיון דעיקר הוצאה נאסרה יש לאסור
דבר שאין לצורך יום טוב כלל ע"כ פי' רש"י ולא רצה לגרום כמו שיש בספרים אלא מעתה הוציא אבנים לצ"ה ה"ג דלא מחייב
מלקות דל"כ הוה מוקינן לפי' זה הוציא אבנים לצ"ה דחייב ורש"י קים ליה דצ"ה סביחא לכו הואיל והותרה הותרה לגמרי אלא רבנן
הוה דגזרו דבר שאינו צורך יו"ט כלל וקשה חדא דלמרי' בפסחים (דף ק"מ) האופה מיו"ט לחול לוקה ולא אמרינן מתוך וכו' ואפילו לרבה
דלא לקי היינו מטעם הואיל ואי אמרינן ליה אורחים אבל מטעם מתוך לא קאמר ועוד דמוקא גירסת הספרים לכן נראה לפי' דגרסי' בגירסת
הספרים אלא מעתה הוציא אבנים לצ"ה ה"ג דלא מחייב פי' מדאורייתא מלקות וכו"ת ה"ג א"כ לפלגו באבנים אלא ודאי מדלא קמפלגי
וכו' דוקא צהוצאה שיש צה צורך יו"ט קת אמרינן מתוך שהותרה לצורך יו"ט דכל אוכל נפש מותר הותרה נמי שלא לצורך אוכל נפש
הואיל ואיכא צורך מקצת (ט) שיש צורך יו"ט אבל שלא לצורך יו"ט כלל ודאי דאסור מן המורה כגון אופה מיו"ט לחול ומנוצא אבנים דליכא
לא צורך נפש ולא שמחת יו"ט חייב מדאורייתא וכי פליגי צ"ש וצ"ה דבדרים שאין לצורך אוכל נפש ואיכא צהן צורך יו"ט קת כגון קטן
למולו דהמנוצא נקראת צורך יום טוב ולולב ללאת צו וס"ת לקרות צו וכן פי' רבינו חננאל אבל (ט) ליתא פירושן דלאו דוקא קטן למולו דה"ה שלא
למולו דשרי גם (ט) טיול דהא אשכחן נמי דמשחקין צדקור שקורין פלוט"א צלע"ז ציו"ט צהרי"ר אע"ג דליכא אלא טיול וא"ת השוחט
עולה מה צורך יש לו צה יש לומר דהכא נמי איכא שמחת יו"ט שלא היא שלמתן מלא ושלמתן רבך ריקן כדמוכח לקמן (דף ק"ב):
הכא

תורה אור השלם
1. ולא תוציא משא
מבתיכם ביום השבת
ובל מלאכה לא תעשו
וקדשתם את יום השבת
באשר צויתי את
אבותיכם: וירמיהו יז כב
הגהות הב"ח
(א) תוס' ד"ה רש"י
וכי' הוציא לוי מקצת אבל
שלא לצורך כלי' ומינה
שיש צורך יו"ט נתקן:
(ב) בא"ד דשרי יום טוב
בשביל טיול:
מוסף רש"י
אין מוציאין לא את
הקטן. הוצאה שלא לצורך,
דלא אשמרי לנחמיה
ציו"ט טפי מצבנת אלא
אוכל נפש (שבת קכ"ד).
לוקה משום מבשל גזי
ביו"ט. צבול שאינו ראוי
פסחים (מ"ח). משום
מבשל בשר בחלב.
אפילו הוא חול, וקטני יש
נגידים נטמן טעם וצבול
הס (ס"ח). משום אוכל
בשר בחלב. תלמי לא
מבשל כמניי מד לאכילה
ומד להנאה ומד לצבול
(מכות כ"א).
מוסף תוספות
א. דהו רבותא טפי דאף
על בר דהו צורך יו"ט
לוקה אילב דב"ש. תוס'
מנייה. ה"ה ד"ה עולת.